ସଫେଦ ମୁଷଳୀ

ସଫେଦ ମୁଷଳୀ ଏକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଉପାଦେୟ ଔଷଧୀୟ ବୃକ୍ଷ । ଭାରତୀୟ ଜଙ୍ଗଲରେ ଏହାମିଳେ । ମାତ୍ର ମୂଲ୍ୟବାନ ଔଷଧୀୟ ବୃକ୍ଷଗୁଡ଼ିକର ବିଭିନ୍ନ ଅଂଶର ବହୁଳ ଚାହିଦା ଫଳରେ, ସେଗୁଡ଼ିକ କ୍ରମେ ଦୁଷ୍ପ୍ରାପ୍ୟ ହୋଇଯାଉଛି । ଅତିରିକ୍ତ ଆହରଣ ଫଳରେ ଭାରତର ଜଙ୍ଗଲରେ କ୍ରମଶଃ ଦୁଷ୍ପ୍ରାପ୍ୟ ହୋଇଯାଉଥିବା ଔଷଧୀୟ ବୃକ୍ଷଗୁଡିକ ମଧ୍ୟରେ ସଫେଦମୁଷଳୀ ଅନ୍ୟତମ । ଆନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ବଜାରରେ ବହୁଳ ଚାହିଦା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଜଙ୍ଗଲରେ ଏହା ଲୋପ ପାଇବାକୁ ବସିଥିବା ଯୋଗୁଁ ଭାରତୀୟ ଔଷଧୀୟ ବୋର୍ଡ ଦ୍ୱାରା ସଫେଦ ମୁଷଳୀ ଚାଷର ବ୍ୟାପକ ପ୍ରସାର କରାଯାଉଛି । ସଫେଦ ମୁଷଳୀ ଏହିପରି ଏକ ବୃକ୍ଷ । ଏହାକୁ ଓଡ଼ିଆରେ ଶୁକ୍ଳ ତାଳମୂଳୀ, ତେଲୁଗୁରେ ନେଲ୍‌ତାରୁ, ସଂସ୍କୃତରେ ମୁଷଳୀକନ୍ଦ, ଭୂତାଳି, ତାଳମୂଳିକା ଓ ହିନ୍ଦୀରେ ମୁଷ୍‌ଳୀ ଓ ସଫେଦ୍ ମୁଷଳୀ ବୋଲି କୁହାଯାଏ । ଭାରତୀୟ ଭେଷଜ ପଦ୍ଧତିରେ ସଫେଦ ମୁଷଳୀର ଏକ ପ୍ରମୁଖ ସ୍ଥାନ ରହିଛି । ଏହା ଏକ ପ୍ରାକୃତିକ ଯୌନଶକ୍ତିବର୍ଦ୍ଧକ ଭାବେ ବହୁଳ ଭାବେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ । ଏଣୁ ଏହା ଶତାଧିକ ଆୟୁର୍ବେଦୀୟ ଯୌନଶକ୍ତିବର୍ଦ୍ଧକ ଔଷଧର ଏକ ମୁଖ୍ୟ ଉପାଦାନ । ଏହା ଚ୍ୟବନ୍‌ପ୍ରାଶର ମଧ୍ୟ ଏକ ପ୍ରଧାନ ଉପାଦାନ । ଏହାର ପ୍ରତିଷେଧକ, ଶକ୍ତି ଓ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟବର୍ଦ୍ଧକ ଓ ଆରୋଗ୍ୟକାରକ ଗୁଣ ମଧ୍ୟ ରହିଛି ।

ଭାରତୀୟ ଜଙ୍ଗଲରେ ଏହା ପ୍ରଚୁର ପରିମାଣରେ ମିଳେ । କିନ୍ତୁ ଏହାର ଔଷଧୀୟ ଗୁଣ ଯୋଗୁଁ ଜାତୀୟ ଓ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ବଜାରରେ ଏହାର ଚାହିଦା ଦିନକୁ ଦିନ ବଢ଼ିଚାଲିଛି । ଏହା ଫଳରେ ଏହି ମୂଲ୍ୟବାନ ବୃକ୍ଷର ଯଦି ଠିକ୍ ସମୟରେ ସଂରକ୍ଷଣ କରା ନଗଲେ ତେବେ ଭାରତୀୟ ଜଙ୍ଗଲରୁ ଏହା ଲୋପ ପାଇଯିବାର ଆଶଙ୍କା ରହିଛି । ସାଧାରଣତଃ ପଡିଆଜମି ଏବଂ ଡିହଜମିରେ ବାଡମୂଳେ ଏହି ଗଛ ଜନ୍ମିଥାଏ । ଏହାର ପତ୍ର ଅତି କ୍ଷୁଦ୍ର ତାଳଗଛର ପତ୍ର ଭଳି । ଏଥିରେ ଫୁଲଫଳ ହୁଏନାହିଁ । ଏହାର ମୂଳ ଏକ ଫୁଟ ଗଭୀରକୁ ଯାଇଥାଏ । ଶୁକ୍ଳ ଓ କୃଷ୍ଣ ତାଳମୂଳୀର ଚୋପା ଅଲଗା ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଏହାର ଗୁଣ ସମାନ । ଏହା ଏକ ଅର୍ଥକାରୀ ଫସଲ । ଏଥିରେ କ୍ଷତିର ସମ୍ଭାବନା କମ୍ ଥାଏ ଏବଂ ଏଥିରୁ ଅଧିକ ଆୟ ମଧ୍ୟ ମିଳେ । ଏଥିରୁ ହେଉଥିବା ଆୟ ଟିକସ୍ ମୁକ୍ତ ଅଟେ । ଏହା ବର୍ଷକରୁ କମ୍ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଅମଳ ହୁଏ । ବୈଜ୍ଞାନିକ ପଦ୍ଧତିରେ ଚାଷ କଲେ ଏବଂ ଉପଯୁକ୍ତ ମଞ୍ଜି ବାଛିଲେ ଏହା ବର୍ଷ ପରେ ବର୍ଷ ଲାଭ ଦେଇ ଚାଲେ । ସଫେଦ ମୁଷଳୀ ଏକ ରପ୍ତାନୀ ଭି□କ ଫସଲ ।

ଏହା ଲିଲିଆସି (Liliaceae) ପରିବାରର ଅର୍ନ୍ତଭୁକ୍ତ । ଏହାର ବୈଜ୍ଞାନିକ ନାମ ହେଲା କ୍ଲୋରୋଫାଇଟମ୍ ବୋରିଭିଲିଆନମ୍ (Chlorophytum borivillianum) କ୍ଲୋରୋମ୍ ଅର୍ଥାତ 'ସବୁଜ' ଫାଇଟମ୍ ଅର୍ଥାତ୍ 'ଗଛ' ଏବଂ ବୋରିଭଲି ଅ□ଳରେ ଏହା ଆବିଷ୍କୃତ ହୋଇଥିବାରୁ ବୋରିଭିଲିଆନମ୍ ଶବ୍ଦ ଏହା ସହିତ ଯୋଡାଯାଇଅଛି ।

କ୍ଲୋରୋଫାଇଟମ୍ ଦକ୍ଷିଣ ଆଫ୍ରିକାରୁ ଆସିଛି ଏବଂ ଘଟଣା ଚକ୍ରରେ ଏହା ଭାରତ ବର୍ଷରେ ପ୍ରବେଶ କରିଛି । ଭାରତରେ ସମୁଦାୟ ଆଠ ପ୍ରକାରର କ୍ଲୋରୋଫାଇଟମ୍ ଦେଖାଯାଏ ।

ଭାରତରେ ମୁଷଳୀର ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରଜାତି

୧. କ୍ଲୋରୋଫାଇଟମ୍ ବୋରିଭିଲିଆନମ୍
୨. କ୍ଲୋରୋଫାଇଟମ୍ ଅରୁଣ୍ଡିନାସିୟମ୍
୩. କ୍ଲୋରୋଫାଇଟମ୍ ଟ୍ୟୁବରୋଜମ୍
୪. କ୍ଲୋରୋଫାଇଟମ୍ ମାଲାବେରିକମ୍
୫. କ୍ଲୋରୋଫାଇଟମ୍ ଆଟେନୁଆଟମ୍
୬. କ୍ଲୋରୋଫାଇଟମ୍ ବ୍ରେଭିସ୍କାପମ୍
୭. ଆସ୍ପାରଗମ୍ ଫିଲିସିନସ୍
୮. ଗୋନୋସିଆଡ଼ସ୍

ପ୍ରତ୍ୟେକ କ୍ଲୋରୋଫାଇଟମର ଔଷଧୀୟ ଗୁଣ ଅନ୍ୟଠାରୁ ଅଲଗା ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସଠିକ୍ ତଥ୍ୟର ଅଭାବରୁ ପ୍ରତ୍ୟେକକୁ ସଫେଦ ମୁଷଳୀ ବୋଲି କୁହାଯାଉଅଛି । ଆର୍ଯୁବେଦରେ କିନ୍ତୁ କ୍ଲୋରୋଫାଇଟମ୍ ବୋରିଭିଲିଆନମ୍‌କୁ ସଫେଦ ମୁଷଳୀ କୁହାଯାଇଛି । ଭାରତୀୟ ଜଙ୍ଗଲରେ ଏହାଛଡା କ୍ଲୋରୋଫାଇଟମ୍ ଅରୁଣ୍ଡିନାସିୟମ୍ (C. Arundinacium), କ୍ଲୋରୋଫାଇଟମ୍ ଟ୍ୟୁବରୋଜମ୍ (C. Tuberosam), କ୍ଲୋରୋଫାଇଟମ୍ ବ୍ରେଭିସ୍କାପମ୍ (C. Breviscapum) ଇତ୍ୟାଦି ସଫେଦ ମୁଷଳୀ ଯଥେଷ୍ଟ ପରିମାଣରେ ମିଳେ ।

ସରକାର ସଫେଦ ମୁଷଳୀକୁ ଏକ ଲୁପ୍ତ ହୋଇ ଯାଉଥିବା ଫସଲ ଭାବେ ଘୋଷଣା କରିଛନ୍ତି । ଜାତୀୟ ଉଦ୍ୟାନ ବୋର୍ଡ ସଫେଦ ମୁଷଳୀ ଚାଷ ନିମନ୍ତେ ୨୦ ପ୍ରତିଶତ ସବ୍‌ସିଡ଼ି ପ୍ରଦାନ କରୁଛି । ଔଷଧୀୟ ବୃକ୍ଷ ବୋର୍ଡ ଏଥିନିମନ୍ତେ ଆର୍ଥିକ ସହାୟତା ଯୋଗାଇ ଦେଉଛି । ବିଶ୍ୱ ବଜାରରେ ସଫେଦ ମୁଷଳୀର ଚାହିଦା ଶୀଘ୍ର ବଢୁଥିବାରୁ ଏବଂ କ୍ଷତିର ଆଶଙ୍କା କମ୍ ଥିବା ଯୋଗୁଁ ଆନ୍ଧ୍ର ପ୍ରଦେଶ, କର୍ଣ୍ଣାଟକ, ତାମିଲନାଡୁ, ଗୁଜୁରାଟ, କେରଳ, ଛତିଶଗଡ଼ ଓ ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶରେ ଏହାର

ବହୁଳ ଚାଷ ହେଲାଣି । କେବଳ ଦକ୍ଷିଣ ଭାରତରେ ହିଁ ଏହିଭଳି ୮୫ଟି ପ୍ରକଳ୍ପ ସଫଳ ଭାବରେ କାମ କରୁଅଛନ୍ତି ।

ଏହି ଗଛ ବର୍ଷସାରା ରହେ । ଏହାର ବଂଶବୃଦ୍ଧି ଏହାର ମାଂସଳ ଚେର ସାହାଯ୍ୟରେ ହିଁ ହୁଏ । ଚେର ହିଁ ଏହି ବୃକ୍ଷର ପ୍ରଧାନ ଅର୍ଥକରୀ ଅଙ୍ଗ । ମଞ୍ଜି ସାହାଯ୍ୟରେ ବଂଶ ବିସ୍ତାର ଏଥିରେ ଖୁବ୍ କମ୍ ଦେଖାଯାଏ । ସଫେଦ ମୁଷଳୀର ମଞ୍ଜି ଦେଖିବାକୁ ଠିକ୍ ପିଆଜ ମଞ୍ଜି ଭଳି କଳା । ଏହି ମଞ୍ଜିଗୁଡ଼ିକର ଅଙ୍କୁରୋଦ୍‌ଗମ ଖୁବ୍ କମ୍ ଶତକଡା ପ୍ରାୟ ୧୫% ଘଟିଥାଏ । ସାଧାରଣ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଏହି ଗଛ ଅଧିକ ଜୈବିକ ଅଂଶ ଥିବା ମାଟିରେ ଭଲ ହୁଏ । ଭଲ ଭାବରେ ବଢିବା ସକାଶେ ଏହା ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ସୂର୍ଯ୍ୟାଲୋକ ଆବଶ୍ୟକ କରେ । ଏହି ଗଛ ଭାରତରେ ପ୍ରଚୁର ପରିମାଣରେ ଦେଖାଯାଏ । ଭାରତଛଡା ମ୍ୟାନ୍‌ମାର ଓ ଚୀନଭଳି ରାଷ୍ଟ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ଏହା ଦେଖାଯାଏ । କମ୍ ଫୁଲ ଫୁଟିବା ଏବଂ ଅଙ୍କୁରୋଦ୍‌ଗମ ଅନୁକୂଳ ମଞ୍ଜିର ଅଭାବ ଯୋଗୁଁ ଏହାର ବଂଶ ବିସ୍ତାର ସେତେ କ୍ଷିପ୍ର ନୁହେଁ । ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ, ଗୁଜୁରାଟ ଓ ରାଜସ୍ଥାନରେ ଆଦିବାସୀମାନଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଏକ ନୂଆ ଗଛ ନୁହେଁ, ସେମାନେ ଅନେକ ଦିନରୁ ଏହି ଗଛକୁ ଔଷଧ ଭାବେ ବ୍ୟବହାର କରି ଆସୁଛନ୍ତି । ଏହା ମଧ୍ୟ ହିମାଚଳ ପ୍ରଦେଶ, ଉ□ରପ୍ରଦେଶ, ତାମିଲନାଡୁ, କେରଳ, କର୍ଣ୍ଣାଟକ ଓ ଉ□ରା□ଳର ପାହାଡର ପାଦଦେଶରେ ବହୁଳ ଭାବରେ ଦେଖାଯାଏ ।

ରସାୟନିକ ସମୀକ୍ଷା ରିପୋର୍ଟ ଅନୁଯାୟୀ, ଏକ ଶୁଷ୍କ ସଫେଦ ମୁଷଳୀରେ ୪୨ ପ୍ରତିଶତ ଶର୍କରା (କାର୍ବୋହାଇଡ୍ରେଟ୍), ୮ରୁ୯ ପ୍ରତିଶତ ପୁଷ୍ଟିସାର (ପ୍ରୋଟିନ୍), ୩ରୁ ୪ ପ୍ରତିଶତ ତନ୍ତୁ ଓ ୨ରୁ ୧୭ ପ୍ରତିଶତ ସାପୋନିନ୍ ଥାଏ । ଅନେକ ଗବେଷଣାରୁ ଏହା ଦେଖାଯାଇଛି ଯେ ସାପୋନିନ୍ ହିଁ ସଫେଦ ମୁଷଳୀରେ ଔଷଧୀୟ ଗୁଣ ନିମନ୍ତେ ଦାୟୀ । ଯେଉଁଥିରେ ସାପୋନିନ୍ ଯେତେ ଅଧିକ, ତାର ଔଷଧୀୟ ଗୁଣ ସେତେ ଅଧିକ । ଆର୍ଯୁବେଦର କେତେକ ପୁସ୍ତକରେ ମଧ୍ୟ ଏହା ଲେଖାଯାଇଛି । ସାଧାରଣତଃ ଜଙ୍ଗଲରୁ ସଂଗୃହୀତ କ୍ଲୋରୋଫାଇଟମ୍‌ରେ ସାପୋନିନ୍ ଅଧିକ ଥାଏ । ଏହା ମଧ୍ୟ ଦେଖାଯାଇଛି ଯେ ଚାଷ ହେଉଥିବା ସଫେଦ ମୁଷଳୀରେ ସାପୋନିନ୍‌ର ମାତ୍ରା କମ୍‌ଥାଏ । ଯେଉଁ କ୍ଲୋରୋଫାଇଟମ୍ ଚେରରେ ଯେତେ ମାତ୍ରାରେ ସାପୋନିନ୍ ଥାଏ ଆର୍ନ୍ତଜାତିକ ଔଷଧ ବଜାରରେ ତାହାର ଚାହିଦା ସେତେ ବେଶୀ । ଏକ ଗ୍ରାମ ଶୁଷ୍କ ସଫେଦ୍ ମୁଷଳୀରେ ସୋଡ଼ିୟମ ୦.୦୪ ମିଲିଗ୍ରାମ, ପଟାସିୟମ୍ ୦.୮ମିଲିଗ୍ରାମ୍, କାଲସିୟମ୍ ୬.୫ ମିଲିଗ୍ରାମ୍, ମ୍ୟାଗ୍ନେସିୟମ୍ ୧.୯ ମିଲିଗ୍ରାମ୍, ଫସଫରସ୍ ୩.୨ ମିଲିଗ୍ରାମ୍, ଜିଙ୍କ୍ ୦.୦୦୨ ମିଲିଗ୍ରାମ୍ ଏବଂ ତମ୍ବା ୦.୧୪୮ ମିଲିଗ୍ରାମ୍ ଥାଏ । ଏକ ସର୍ବେକ୍ଷଣରୁ ଜଣାଯାଇଛି ଯେ, ଆର୍ନ୍ତଜାତିକ ବଜାରରେ ବାର୍ଷିକ ୩୫,୦୦୦ ଟନ୍ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କ୍ଲୋରୋଫାଇଟମ୍‌ର ଚାହିଦା ରହିଛି । ଏହି ଚାହିଦା ହିଁ ସମସ୍ୟା ସୃଷ୍ଟି କରୁଛି । ଭଲ ଚାହିଦା ଯୋଗୁଁ ସଫେଦ ମୁଷଳୀର ମାତ୍ରାତିରିକ୍ତ

ଆହରଣ ହେଉଛି । ଯେମିତିକି ଆଗରୁ କୁହାଯାଇଛି ଏହି ଗଛ ଚେରରୁ ହୁଏ ଏବଂ ଚେର ହିଁ ଏହି ଗଛର ଔଷଧୀୟ ଗୁଣ ବହନ କରେ । ଏଣୁ ଚେରକୁ କାଟି ଦେଲାପରେ ଗଛଟି ମରିଯାଏ ଏବଂ ସେ ସ୍ଥାନରେ ଆଉ ଗଛ ହୁଏ ନାହିଁ ।

ସଫେଦ ମୁଷଳୀର ବ୍ୟବହାର

ଔଷଧୀୟ ବ୍ୟବହାର

ଆର୍ୟୁବେଦ, ୟୁନାନି ଓ ଏଲୋପାଥିକରେ ବିଭିନ୍ନ ଔଷଧ ପ୍ରସ୍ତୁତିପାଇଁ ସଫେଦ ମୂଷଳୀକୁ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ ।

(କ) ଅନେକ ଶାରୀରିକ ଅସୁସ୍ଥତା ଓ ଦୁର୍ବଳତା ଦୂର କରିବାର ଔଷଧ

(ଖ) ଯେହେତୁ ଏଥିରେ ଗ୍ଲାଇକୋଭାଇନିସ୍ ଅଛି ଏହା ଯୌନ କ୍ଷମତା ବୃଦ୍ଧି କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରେ

(ଗ) ଏହା ମଧୁମେହ (ଡାଇବେଟିସ୍) ଓ ଆଣ୍ଠୁ ଗଣ୍ଠିବାତ ଆରୋଗ୍ୟ ହେବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରେ

(ଘ) ଶରୀରର ରୋଗ ପ୍ରତିରୋଧ କ୍ଷମତା ବୃଦ୍ଧିରେ ସହାୟକ ହୁଏ

(ଙ) ଏହାର ଚେରକୁ ଘିଅରେ ମିଶାଇ ଭାତ ସହିତ ଖାଇଲେ ମୁଖ ଓ ଗଳା ରୋଗ ଭଲ ହୁଏ

(ଚ) ଶିଶୁ ଜନ୍ମ ଓ ଜନ୍ମ ପରବ□ୀ ଅବସ୍ଥାରେ ସେବନ କଲେ ଭଲ କାମଦିଏ

(ଛ) ସର୍ବୋପରି ଏହା ପୌରୁଷତ୍ୱ ବୃଦ୍ଧିରେ ସହାୟକ ହୁଏ

(ଜ) ଏହାକୁ ଭାଏଗ୍ରାର ଏକ ବିକଳ୍ପ ବୋଲି ମନେକରାଯାଉଛି

(ଝ) ଏହା ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଓ ଶକ୍ତିବର୍ଦ୍ଧକ

(ଞ) ଔଷଧୀୟ ବ୍ୟବହାର ବ୍ୟତୀତ ସଫେଦ ମୁଷଳୀ ପାନ ଓ ଗୁଟ୍‌କାରେ ମଧ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ

ରୋଗରେ ସଫେଦ ମୁଷଳୀର ବ୍ୟବହାର ବିଧି

୧ ସଫେଦ ମୁଷଳୀର ଚୂର୍ଣ୍ଣକୁ ଉଷୁମ ଗାଇ ଦୁଧ ସାଙ୍ଗରେ ଗୋଳି ପ୍ରତ୍ୟହ ଥରେ ଲେଖାଏଁ ଭୋଜନ ପରେ ସେବନ କଲେ ଅଳ୍ପଦିନ ମଧରେ ଧ୍ୱଜଭଙ୍ଗ, କ୍ଲୀବତା ହଟିଯାଇ ଦେହ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟମୟ ହୁଏ ଏବଂ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଶୁକ୍ରବୃଦ୍ଧି ହେବାରୁ ମାନବ ବହୁ ସ୍ତ୍ରୀ ସଙ୍ଗମର କ୍ଷମତା ଲାଭ କରେ ।

୨ ଉଷୁମ କ୍ଷୀରକୁ ଶୀତଳ କରି ସେଥିରେ ଏହାର ଚୂର୍ଣ୍ଣକୁ ପକାଇ ସେବନ କଲେ ନାରୀମାନଙ୍କର ଜରାୟୁ ଶୁଦ୍ଧ ହୋଇ ଦୀର୍ଘାୟୁ ଏବଂ ବଳିଷ୍ଠ ସନ୍ତାନ ଜନ୍ମିବାର କ୍ଷମତା ଉପୁଜେ । ଏହି ଉପାୟରେ ମଧ ସେମାନଙ୍କ ଦେହର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ବଢେ ।

୩. ଏହାର ପତ୍ରକୁ ଛେଚି ଚିପୁଡି ରସ ବାହାର କରି ସେହି ରସ ସହିତ କି□ିତ ମହୁ ଯୋଗକରି ପିଲାମାନଙ୍କୁ ସେବନ କରାଇଲେ ସେମାନଙ୍କର ପେଟରେ କୃମି ବିନଷ୍ଟ ହୋଇ ଝାଡା ସଙ୍ଗରେ ପଡନ୍ତି ।

୪. ଏହାର ଚୂର୍ଣ୍ଣକୁ ମହୁରେ ଖଲି କିଛି ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରତ୍ୟହ ସେବନ କଲେ ରକ୍ତବିକୃତି, ବ୍ରଣ, କ୍ଷତ, ଭଗନ୍ଦର, ମେହ, ପ୍ରମେହ, ବାତରକ୍ତ, ବାତସ୍ଫୁଟ, ଅର୍ଶ,ପି□, ଶୂଳ, ବାୟୁ, ମଚଲା, କୁଣ୍ଡିଆ, ଉପଦଂଶ, ବିକାର ଓ ଦୁର୍ବଳତା ଆଦି ରୋଗମାନ ଦୂର ହୁଏ ।

୫. କ□ା ଗାଈଦୁଧ ସହିତ ଏହାର ଚୂର୍ଣ୍ଣକୁ ଗୋଳି ପିଇଲେ ବିଦ୍ୟା ବୁଦ୍ଧିରେ ବିଚକ୍ଷଣତା ଲାଭ କରି ହୁଏ । ଏଥିରେ ସ୍ମରଣ ଶକ୍ତି ଏତେ ବଢିଯାଏ ଯେ ସମସ୍ତେ ଦେଖି ଅତି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୁଅନ୍ତି ।

୬. ସ୍ତ୍ରୀ ହେଉ ବା ପୁରୁଷ ହେଉ କି ପିଲା କି ବଡ ସମସ୍ତଙ୍କର ଗୃହ ଧନ୍ଦାରେ କିମ୍ବା କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟରେ ଯଦି ମନ ଲାଗୁ ନଥାଏ, ତେବେ ଏହାର ଚୂର୍ଣ୍ଣକୁ ଅଳ୍ପ ଉଷୁମ ଜଳରେ ଗୋଳି ତା ଉପରେ ଚିନି ମିଶା ଯାଇଥିବା ଦୁଗ୍ଧ ପାନ କଲେ ମନ ସ୍ଥିର ହୋଇ ସବୁ କାର୍ଯ୍ୟ କରିହୁଏ ।

୭. ଅଶ୍ୱଗନ୍ଧା, କୋଇଲିଖିଆ ମଞ୍ଜି, ବାଇଡଙ୍କ ମଞ୍ଜି, ଭୁଇଁ କଖାରୁମୂଳ, ବାଳଶିମୂଳୀ ମୂଳ ଓ ସଫେଦ ମୁଷଳୀ ମୂଳ ଏ ସବୁର ଶୁଖିଲା ଜିନିଷକୁ ସମପରିମାଣ ଆଣି ଏକତ୍ର କୁଟି ଚୂର୍ଣ୍ଣ କରି ସେହି ଚୂର୍ଣ୍ଣକୁ ଉଷୁମ ଦୁଗ୍ଧ ସଙ୍ଗରେ ଗୋଳି ପ୍ରତ୍ୟହ ସେବନ କଲେ ଏକୋଇଶି ଦିନଠାରୁ ଏହାର ଏକ ଅଦ୍ଭୁତ ଶକ୍ତି ମାନବ ଠାରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୁଏ । ଯାହାକି ଦେବଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ବୋଲି କୁହାଯାଏ । ରୂପରେ କନ୍ଦର୍ପତୁଲ୍ୟ; ବଳରେ ପବନତୁଲ୍ୟ, ବିଦ୍ୟାରେ ବୃହସ୍ପତି ତୁଲ୍ୟ ହୁଏ । ସମସ୍ତ ରୋଗରୁ ମୁକ୍ତ ହୋଇ ରମଣୀଗଣଙ୍କର ଆନନ୍ଦ ଦାୟକ ହୁଏ । ବହୁ ସ୍ତ୍ରୀ ସଂସର୍ଗର କ୍ଷମତା ଉପୁଜେ । କଣ୍ଠସ୍ୱର ବୀଣାତୁଲ୍ୟ ମଧୁର ହୁଏ । ମୈଥୁନରେ ସୁଖ ଜାତ କରାଏ । ଶୁଦ୍ଧ ଶୁକ୍ର କ୍ଷରିତ ହୋଇ ଦୀର୍ଘାୟୁ ଓ ବଳିଷ୍ଠ ସନ୍ତାନ ଜନ୍ମାଏ ।

୮. ସଫେଦ ମୁଷଳୀର ମୂଳ ଯୌନଶକ୍ତି ବର୍ଦ୍ଧନ ନିମନ୍ତେ ଟନିକ୍‌ଭାବେ ବହୁଳ ଭାବରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ । ସବୁ ପ୍ରକାର ଅକ୍ଷମତା ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ।

୯. ଶୁଖିଲା ମୂଳର ଗୁଣ୍ଡ ପ୍ରତ୍ୟହ କ୍ଷୀର ସହିତ ସେବନ କଲେ ମଧୁମେହ ରୋଗ ନିମନ୍ତେ କାମରେ ଆସେ ।

୧୦. ରକ୍ତଶୂନ୍ୟତା ରୋଗ ନିମନ୍ତେ ମଧ୍ୟ ଏହା ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ।

୧୧. ନିକଟରେ ହୋଇଥିବା ଗବେଷଣା ଅନୁଯାୟୀ ଏହି ଗଛକୁ ଗୁଣ୍ଡକରି ଆନାକାର୍ଡିୟମ୍ ମଦର୍ ଟିଙ୍କଚର ସହିତ ମିଶାଇ ନିୟମିତ ସେବନ କଲେ ଏହା ରକ୍ତ କ୍ୟାନ୍ସର ରୋଗ ନିମନ୍ତେ ଉପଯୋଗୀ ହୋଇଥାଏ ।

ସଫେଦ ମୁଷଳୀ ଚାଷ ନିମନ୍ତେ ଜଳବାୟୁ

ଏହି ଚାଷ ନିମନ୍ତେ କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଜଳବାୟୁ, ମାଟି ଓ ଜଳସେଚନର ଆବଶ୍ୟତା ସଂପର୍କରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରାଯାଇନାହିଁ । କାରଣ ଏହା ପ୍ରାକୃତିକ ପରିବେଶରେ ଭାରତବର୍ଷର ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନରେ ଲାଲ, ବାଲିଆ, ହଳକାଗୁଡା ମାଟିରେ, ବିଭିନ୍ନ ବୃଷ୍ଟିପାତ ଓ ବିବିଧ ଜଳସେଚନ ପରିସ୍ଥିତିରେ ବଢ଼ିପାରେ। ଏହା ମଧ୍ୟ ସମୁଦ୍ରଠାରୁ ବିଭିନ୍ନ ଉଚ୍ଚତାରେ ସହଜରେ ବଢ଼ି ପାରେ।

ଜଳ ସେଚନ

ଗଛ ଲଗାଇବା ପରେ ପରେ ପ୍ରଥମେ ଜଳସେଚନ କରିବାକୁ ହୁଏ । ଯଦି ବର୍ଷା ନହୁଏ, ତେବେ ପ୍ରତି ୧୦ରୁ ୧୫ ଦିନ ବ୍ୟବଧାନରେ ଜଳସେଚନ କରିବାକୁ ହୁଏ ।

ଘରୋଇ ବ୍ୟବହାର ଓ ରପ୍ତାନୀ

ସଫେଦ ମୁଷଳୀର ରପ୍ତାନୀ ନିମନ୍ତେ ଆର୍ନ୍ତଜାତିକ ବଜାରରେ ଚାହିଦା କୃଷକମାନଙ୍କୁ ଏହାର ଚାଷ କରିବା ନିମନ୍ତେ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରୁଛି । ବାର୍ଷିକ ୩୫, ୦୦୦ ଟନ୍ ସଫେଦ ମୁଷଳୀର ଆବଶ୍ୟକତା ଥିଲାବେଳେ ମାତ୍ର ୫,୦୦୦ ଟନ୍ ସଂଗ୍ରହ କରାଯାଇ ପାରୁଛି । କ୍ରମବର୍ଦ୍ଧିଷ୍ଣୁ ଚାହିଦାକୁ ଆଖି ଆଗରେ ରଖି ଏହାର ବ୍ୟାବସାୟିକ ଚାଷ ଜରୁରୀ ହୋଇପଡ଼ିଛି । ସଫେଦ ମୁଷଳୀର ବ୍ୟବସ୍ଥିତ ଚାଷ ଏବଂ ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣ ଦ୍ୱାରା ଆସନ୍ତା ୫ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଭାରତର ଔଷଧୀୟ ଗୁଳ୍ମର କାରବାରକୁ ୨୨,୦୦୦ କୋଟି ଟଙ୍କାକୁ ବୃଦ୍ଧି କରାଯାଇ ପାରିବ । ଭାରତରେ ଏହା ମୁଖ୍ୟତଃ ଗୁଳ୍ମଭି□କ ଔଷଧ କାରଖାନାରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ।

ଦର

ବ□ମାନ ଘରୋଇ ବଜାରରେ ଶୁଖିଲା ସଫେଦ ମୁଷଳୀର ଦର କିଲୋପ୍ରତି ୨୦୦ ଟଙ୍କାରୁ ୧୨୦୦ ଟଙ୍କା ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିବାବେଳେ ଆର୍ନ୍ତଜାତିକ ବଜାରରେ ଏହାର ମୂଲ୍ୟ କିଲୋପ୍ରତି ୩୦୦୦ ଟଙ୍କାରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ରହିଛି । କ୍ଲୋରୋଫାଇଟମ୍ ବୋରିଭିଲିଆନମ୍ର ମୂଲ୍ୟ ଆହୁରି ଅଧିକ ଅଟେ । ସୂଚନା ଅଭାବରୁ ଭାରତୀୟ ଗ୍ରାହକମାନେ କ୍ଲୋରୋଫାଇଟମ୍ ବୋରିଭିଲିଆନମ୍ ଦରରେ କ୍ଲୋରେଫାଇଟମ୍ ଅରୁଣ୍ଡିନାସିୟମ ଭଳି ନିକୃଷ୍ଟ ଜିନିଷ ଖରିଦ କରୁଛନ୍ତି ।

ଚାଷ ପ୍ରଣାଳୀ

ଜମି ପ୍ରସ୍ତୁତି

ସଫେଦ ମୁଷଳୀ ପାଇଁ ଜମି ପ୍ରସ୍ତୁତି ନିମନ୍ତେ ସାଧାରଣତଃ ଦୁଇରୁ ତିନି ମାସ ସମୟ ଲାଗେ । ଏପ୍ରିଲ ମାସ ମଧ୍ୟଭାଗରୁ ମେ ମାସ ମଧ୍ୟଭାଗ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜମି ଚାଷ ହୁଏ । ଜମିକୁ ଦୁଇ ତିନି ଓଡ଼ ଭଲ ଭାବରେ ଗହିରା ଚାଷ କରିବାକୁ ହୁଏ ଯେପରିକି ମାଟି ଭଲ ଭାବରେ ଗୁଣ୍ଡହେବ ଏବଂ ଶୁଖିଲା ରହିବ । ହଳ ହେଲାପରେ ଏଥିରେ ନଳିତା କିମ୍ବା ଧଣିଚା ମଞ୍ଜି ବୁଣି ଦିଆଯାଏ କାରଣ ଏହା ଏକର ପିଛା ୬୦ କିଲୋଗ୍ରାମ ସବୁଜ ଖତର କାମ ଦିଏ । ଫୁଲ ଆସିବା ପୂର୍ବରୁ ଏଗୁଡିକୁ ଚାଷ କରି ପାଣି ମଡାଇ ଦିଆଯାଏ ଏବଂ ଏହା ପଚିଯାଇ ମାଟିରେ ମିଶିଯାଏ । ଯଦି ମାଟିରେ ଉଇ ପିମ୍ପୁଡ଼ି ଅଧିକ ଥାଆନ୍ତି ତେବେ ଧତୁରୀ ଚାଷକରି ଏହି ପ୍ରଣାଳୀରେ ମାଟିରେ ମିଶାଇବାକୁ ପଡେ । ଯଦି ମାଟି କାଦୁଆ ଥାଏ ତେବେ ଏଥିରେ ହାଡଗୁଣ୍ଡ ଏକର ପିଛା ଦେଢ଼ ଟନ୍ ହାରରେ ମିଶାଇବାକୁ ହୁଏ । ପ୍ରଥମ ବର୍ଷା ପୂର୍ବରୁ ପଟାଳି ପ୍ରସ୍ତୁତି ସରିଯାଇଥିବା ଦରକାର । ସଫେଦ ମୁଷଳୀ ନିମନ୍ତେ ପଟି ଉଚ୍ଚା ହେବା ଉଚିତ ଏବଂ ଏଥିରୁ ପାଣି ନିଗିଡ଼ି ଯିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଥିବା ମଧ୍ୟ ଏକାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ।

ଖତ ପ୍ରୟୋଗ

ଏକର ପିଛା ୪୦ରୁ ୬୦ଟନ୍ ଗୋବରଖତ/କମ୍ପୋଷ୍ଟ ମାଟିରେ ମିଶାଇବାକୁ ହୁଏ । ବେଶି କାଦୁଆ ମାଟି ହେଲେ ଏକର ପିଛା ଏକ ଟନ୍ କରି ହାଡଗୁଣ୍ଡ ମିଶାଇବାକୁ ହୁଏ । ମୃ□କାର ଗୁଣବ□ ବୃଦ୍ଧି ନିମନ୍ତେ ସବୁଜଖତ ମଧ୍ୟ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇପାରେ ।

ପଟାଳି ପ୍ରସ୍ତୁତି

ପଟାଳିଗୁଡ଼ିକ ସାଧାରଣତଃ ଉଚ୍ଚା ହୋଇଥାଏ । ଲଗାଇବା ପୂର୍ବରୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପଟାଳିରେ ଜଳସେଚନ କରିବାକୁ ହୁଏ । ତିନି ଫୁଟ ଓସାର ଏବଂ ଏକଫୁଟ ତିନି ଇ□ଉଚ୍ଚତାରେ ପଟାଳି ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବା ଦରକାର । ପଟାଳିର ଦୈର୍ଘ୍ୟ ଚାଷ ଜମିର ଦୈର୍ଘ ପର୍ଯନ୍ତ୍ୟ ହୋଇପାରେ । ଚେରର ବୃଦ୍ଧି ନିମନ୍ତେ ଉଚ୍ଚା ପଟାଳି ଆବଶ୍ୟକ ହୁଏ; କାରଣ ଏଥିରେ ପାଣି ନ'ରହି ନିଗିଡ଼ିଯାଏ । ଆବଶ୍ୟକ ଅନୁସାରେ ପଟାଳିର ଓସାର ସାଢ଼େ ତିନିଫୁଟ ଓ ଉଚ୍ଚତା ଦେଢ଼ଫୁଟ ହୋଇପାରେ । ଦୁଇଟି ପଟାଳି ମଝିରେ ଦେଢ଼ଫୁଟ ଓସାରର ଏକ ନାଳି ରହିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ମଞ୍ଜି

ଗୋଟିଏ ଏକର ଜମିପାଇଁ ୨୫୦ କିଲୋଗ୍ରାମ ଓଦା ଚାରା ରୋପଣ କରିବା ଦରକାର ପଡେ । ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ବିହନ ମଧ୍ୟରୁ ଆର୍ସି-୨, ଆର୍ସି-୧୬, ଆର୍ସି,-୩୬, ଆର୍ସି-୨୦,

ଆର୍‌ସି-୩୩ ଓ ଆର୍‌ସି-୩୭ ଅନ୍ୟତମ । ଆର୍‌ସି-୩୭ ରାଜସ୍ଥାନ ଆର୍ୟୁବେଦିକ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ, ଉଦୟପୁର ଦ୍ୱାରା ଆବିଷ୍କୃତ ହୋଇଥିବାସ୍ଥଳେ ଆର୍‌ସି-୨ ଓ ୧୬ ଜବଲପୁର ଜଙ୍ଗଲ ଗବେଷଣା କେନ୍ଦ୍ର ଦ୍ୱାରା ଆବିଷ୍କୃତ ହୋଇଛି ।

ମଞ୍ଜିବୁଣା

ସଫେଦ ମୁଷଳୀ ଏକ ଖରିଫ ଫସଲ ହୋଇଥିବାରୁ ଏହାର ଚାଷ ପ୍ରଥମ ମୌସୁମୀ ବର୍ଷା ପୂର୍ବରୁ ଆରମ୍ଭ ହୁଏ । ଯଦିଓ ଏହାର ମଞ୍ଜି ବୁଣିଲେ ଗଛହୁଏ କିନ୍ତୁ ଭଲ ଫସଲ ନିମନ୍ତେ ମୂଳକୁ ହିଁ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ । ତେଣୁ ପୁରାତନ ମୂଳରୁ ତାହାର ଶାଖାଗୁଡ଼ିକୁ ଅଲଗା କରିବାକୁ ହୁଏ । ଏହା ଦେଖିବାକୁ ହୁଏ ଯେପରି କିଛି ଛୋଟ ଅଂଶ ଶାଖାଚେରରେ ଲାଗି ରହିବ ଯାହାକୁ ରୋପଣ ନିମନ୍ତେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇପାରିବ । ସାଧାରଣତଃ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଚେର/ଶାଖାଚେର ୮ ରୁ ୧୦ ଇ□ଛଡାରେ ଲଗାଯାଇଥାଏ । ଗୋଟିଏ ଏକର ଜମି ନିମନ୍ତେ ପ୍ରାୟ ୧୨,୫୦୦ ଚେର ଆବଶ୍ୟକ ପଡ଼ିଥାଏ ଯାହାର ଓଜନ ହାରାହାର ୨୦୦ ରୁ ୨୫୦ କିଲୋଗ୍ରାମ ହୋଇଥାଏ । ଲଗାଇବା ପୂର୍ବରୁ ଏହାକୁ ଜୀବାଣୁମୁକ୍ତ କରିବା ନିମନ୍ତେ ବିଶୋଧନ କରାଯାଏ । ଏହି ମୂଳକୁ ଗୋମୂତ୍ରରେ ବୁଡ଼ାଇ ଲଗାଇବାକୁ ହୁଏ । ଏହାପରେ ଏହି ମୂଳକୁ ଗଛରୁ ଗଛ ଓ ଧାଡ଼ିକୁ ଧାଡ଼ି ୨୦ ରୁ ୨୫ ସେ□ମିଟର ତଫାତ୍‌ରେ ଲଗାଇବାକୁ ପଡ଼େ । ଲଗାଇବା ପରେ ଏଥିରେ ପାଣି ମଡାଯାଏ ଏବଂ ଯେପରି ଆର୍ଦ୍ରତା ବଜାୟ ରହିବ ତାହା ଲକ୍ଷ୍ୟ ରଖାଯାଏ । କାରଣ ଏହା ଚେର ବୃଦ୍ଧି ଓ ଶାଖା ମେଲିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରେ । ସି□ ଜଳସେଚନ ପ୍ରଣାଳୀରେ ଜଳସେଚନ କଲେ ଭଲ । ଲଗାଇବାର ୫ରୁ ୧୫ ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ଗଜା ବାହାରେ ।

ବେଉଷଣ/ଘାସବଛା

ମୁଷଳୀ ଫସଲର ଠିକ୍ ବୃଦ୍ଧିନିମନ୍ତେ ଜମିରୁ ଘାସ ଓ ଅନାବନା ଗଛ ବାଛିବାକୁ ହୋଇଥାଏ । ସାଧାରଣତଃ ମୂଳ ଲଗାଇବାର ୨୦-୨୫ ଦିନ ପରେ ଏବଂ ପୁନର୍ବାର ୨୦-୨୫ ଦିନପରେ ଏହିପରି ଦୁଇଥର ଜମିରୁ ଘାସ ବାଛିବାକୁ ହୁଏ । ଅଧିକ ଉତ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଜମିରେ ଘାସ ନରହିବା ଭଲ ।

ରୋଗ ପୋକ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ

ଯେଉଁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହି ଫସଲରେ ପୋକ ଲାଗିବାର ଭୟଥାଏ,ସେପରିସ୍ଥଳେ ବିଶୋଧକ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଏ । ଗଛ ଲାଗିବାର ୨ ମାସ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରତି ୮ ଦିନ ଅନ୍ତରରେ ଗୋମୂତ୍ର ଜମିରେ ଛି□ଲେ ପୋକ ଲାଗିବାର ଭୟ ରହେନାହିଁ । ମୂଳର ସୁସ୍ଥବୃଦ୍ଧି ନିମନ୍ତେ ମଝିରେ ମଝିରେ ଫୁଲ ତୋଳିବାକୁ ପଡେ ।

ଅମଳ

ଅକ୍ଟୋବର ଓ ନଭେମ୍ବର ମାସରେ ଗଛ ପତ୍ରଝଡା ଦିଏ ଏବଂ ଅମଳଯୋଗ୍ୟ ହୋଇଥାଏ । ମାତ୍ର ଖୋଳପା ପରିପକ୍ୱ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅପେକ୍ଷା କରିବା ଭଲ । ଜାନୁୟାରୀ-ଫେବୃୟାରୀ ମାସରେ ଖୋଳପା ପରିପକ୍ୱ ହୁଏ । ଖୋଳପା ପରିପକ୍ୱ ହୋଇନଥିଲେ ମୁଳ ପଚିଯିବାର ସମ୍ଭାବନା ଥାଏ । ମୂଷଳୀ ଅମଳ ନିମନ୍ତେ ପ୍ରଥମେ ଗଛ ଚାରିପଟେ ଖୋଳିବାକୁ ହୁଏ । ଏହି ସମୟରେ ମଧ୍ୟ ମାଟିର ଆର୍ଦ୍ରତା ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ ରଖିବା ଆବଶ୍ୟକ । ବଡ଼ ଏବଂ ମୋଟା ଚେରସବୁ କାଢ଼ି ନିଆଯାଏ ଏବଂ ଛୋଟ ଚେରସବୁ ପରବ□ୀ ବର୍ଷ ଲଗାଇବା ନିମନ୍ତେ ରଖାଯାଏ । ଲମ୍ବା ଓ ମୋଟା ଚେରସବୁ ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣ ନିମନ୍ତେ ପଠାଇ ଦିଆଯାଏ । ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣ ସମୟରେ କଳଙ୍କି ରହିତ ଛୁରିରେ ଚେରଗୁଡିକର ଚୋପା ଛଡାଯାଏ ଓ ଖରାରେ ଶୁଖାଯାଏ । ୩/୪ ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ଏହା ଶୁଖିଯାଏ । ଏହାପରେ ପଲିଥିନ୍ ବ୍ୟାଗ୍‌ରେ ଏହାକୁ ପୁରାଇ ବଜାରକୁ ବିକ୍ରି ନିମନ୍ତେ ପଠାଯାଏ । ଗୋଟିଏ ଏକର ଜମିରୁ ଫସଲ ଅମଳ କରିବା ସକାଶେ ୪୦ରୁ ୫୦ଜଣ ଲୋକ ଦରକାର ହୁଅନ୍ତି । ଖୋଳା ହେବା ପରେ ଚେରରୁ ଚୋପା ଛଡାଯାଇ ଏହାକୁ ଶୁଖାଯାଏ ଯେପରି ଏହା ପ୍ରାୟ୨୦ ପ୍ରତିଶତକୁ ଶୁଖିଯିବ । କିନ୍ତୁ କେତେକ ଚାଷୀଙ୍କ କହିବା ଅନୁଯାୟୀ ପତ୍ରଝଡ଼ି ଗଲାପରେ ମଧ୍ୟ ଖୋଳିବା ନିମନ୍ତେ କିଛି ଦିନ ଆହୁରି ଛାଡ଼ିଦେବାକୁ ପଡ଼େ, ଯାହାଦ୍ୱାରା କି ମୂଳ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ପରିପକ୍ୱ ହୋଇ ଅମଳ ନିମନ୍ତେ ଯୋଗ୍ୟ ହୁଏ ।

ଫସଲ ଉତ୍ପାଦନ

ଲଗାଯାଇଥିବା ଚାରାର ହାରାହାରି ୬ ରୁ ୮ ଗୁଣ ଅମଳ ମିଳିଥାଏ । ହେକ୍ଟର ପିଛା ପ୍ରାୟ ୧୫ରୁ ୨୦ କୁଇ□ଲ କ□ ମୁଷଳୀ ଆମଦାନୀ ହୁଏ । ଚୋପା ଛଡାଇ ଶୁଖାଇବା ପରେ ଏହା ହାରାହାରି ଦୁଇରୁ ୨.୨୫ କୁଇ□ଲ ହୁଏ ।

ଚାରା ସଂରକ୍ଷଣ

ପରବ□ୀ ବର୍ଷ ନିମନ୍ତେ ସଂରକ୍ଷିତ ଚାରା ପବନ ଯିବା ଆସିବା କରିପାରୁଥିବା ଜାଗାରେ ରହିବା ଦରକାର । ଏହା ୨୫ରୁ ୩୧° ସେ□ଗ୍ରେଡ଼ ଉ□ପ ଏବଂ ୫୦ରୁ ୬୫° ଆର୍ଦ୍ରତା ମଧ୍ୟରେ ଭଲ ରହେ ।

ଅମଳ ପରବ□ୀ ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣ :

ଅମଳପରେ ବଜାର ଯୋଗ୍ୟ କରିବା ନିମନ୍ତେ ସଫେଦ ମୁଷଳୀର ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣ କରାଯାଏ । ଏହାର ପରିମାଣ ଅନୁସାରେ ଏହା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଯନ୍ତ୍ର ସାହାଯ୍ୟରେ ସ୍ୱୟଂକ୍ରିୟ ଭାବେ କିମ୍ବା ମନୁଷ୍ୟକୃତଭାବେ ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣ କରାଯାଏ ।

ଧୋଇବା
ଅମଳପରେ ମୂଳଗୁଡ଼ିକ ଭଲ ଭାବରେ ଧୁଆଯାଏ ଓ ବିଶୋଧନ କରାଯାଏ । ଏହାପରେ ମୂଳଗୁଡ଼ିକରୁ ଚୋପା ଛଡାଯାଏ, ମାଂସଳ ମୂଳଗୁଡ଼ିକୁ ଅଲଗା କରାଯାଏ।

ଚୋପା ଛଡାଇବା
ଯତ୍ନ ସହକାରେ ଛୁରୀରେ ମୂଳରୁ ଚୋପା ଛଡାଯାଏ ଯେପରିକି ମୂଲ୍ୟବାନ ଅଂଶକୁ କିଛି କ୍ଷତି ନ ପହଞ୍ଚେ । ଏହାପରେ ଭିତରୁ ଧଳା ରଙ୍ଗର ମୂଳ ବାହାରିଆସେ ।

ଶୁଖାଇବା
ଚୋପା ଛଡ଼ାଇବା ପରେ ଏହାକୁ ସୂର୍ଯ୍ୟକିରଣରେ ଶୁଖାଯାଏ, ଯାହାଫଳରେ ଏହା ମୂଳ ଓଜନର ୨୦ରୁ ୨୫ ପ୍ରତିଶତ ହୋଇଯାଏ ।

ଶ୍ରେଣୀବିଭାଗ କରିବା
ଏହାର ରଙ୍ଗ ଓ ଆକାର ଅନୁସାରେ ଏହାକୁ ଶ୍ରେଣୀ ବିଭାଗ କରାଯାଏ ।

ପ୍ୟାକିଂ କରିବା
ଏହାପରେ ଏସବୁକୁ ବାୟୁନିରୋଧକ ପ୍ଲାଷ୍ଟିକ ଥଳିରେ ବନ୍ଦ କରି ବଜାରକୁ ଛଡ଼ାଯାଏ ।

ଚାଷର ହିସାବ (ଏକ ଏକର ଚାଷ ନିମନ୍ତେ)
ବ୍ୟୟ:

	ପ୍ରକ୍ରିୟା	ପ୍ରାଥମିକ ପୁଞ୍ଜି ବିନିଯୋଗ (ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାରେ)
(କ)	ଲଗାଇବା ନିମନ୍ତେ ମୂଳ୨୫୦ କି.ଗ୍ରା. ପିଛା ଟ.୫୦୦/- ଦରରେ	୧.୨୫
(ଖ)	**ଚାଷ ଖର୍ଚ୍ଚ**	
	ଜମି ପ୍ରସ୍ତୁତି	୦.୦୫
	ଖତ	୦.୧୦
	ବଛା ଓ ଅମଳ ମୂଳ	୦.୧୦
	ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣ ଖର୍ଚ୍ଚ (ଚୋପାଛଡାଇବା, ଶୁଖାଇବା ଓ ପ୍ୟାକିଂ) କି.ଗ୍ରା. ପିଛା ଟ.୧୦/- ଦରରେ ୨୦୦ କି.ଗ୍ରା	୦.୦୨
	ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଖର୍ଚ୍ଚ	୦.୦୫
	ମୋଟ ଖର୍ଚ୍ଚ	**୧.୫୭**

ଆୟ
ଆନୁମାନିକ ୬ଗୁଣ ଆୟ ହେବ ବୋଲି ହିସାବ କରାଯାଇଛି ।
ସମୁଦାୟ ଉତ୍ପାଦନ -୨ X ୬ = ୧୨କ୍ୱିଣ୍ଟାଲ
୨ କ୍ୱିଣ୍ଟାଲ ପରବର୍ତ୍ତୀ ବର୍ଷ ଲଗାଇବା ନିମନ୍ତେ ରହିବା ପରେ ୧୦ କ୍ୱିଣ୍ଟାଲ ଶୁଖି ୨ କ୍ୱିଣ୍ଟାଲ ସଫେଦ ମୁଷଳୀ ବିକ୍ରି ହୋଇପାରିବ ଏବଂ ଶ୍ରେଣୀ ବିଭାଗ ପରେ :

ଟଙ୍କାରେ	
୭୫% 'କ' ଶ୍ରେଣୀ କି.ଗ୍ରା. ପ୍ରତି ଅ ଟ. ୧୦୦୦ ଦରରେ ୧୫୦ କି.ଗ୍ରା. (୧୫୦ X ୧୦୦୦)	୧,୫୦,୦୦୦/-
୨୫% 'ଖ' ଶ୍ରେଣୀ କି.ଗ୍ରା ପ୍ରତି ଅ ଟ.୮୦୦ ଦରରେ ୫୦ କି.ଗ୍ରା; (୫୦ X ୮୦୦)	୪୦,୦୦୦/-
ଚାରା ଲଗାଇବା ମୂଳ କି.ଗ୍ରା. ପିଛା ଅ ଟ.୫୦୦ ଦରରେ (୫୦୦X ୨୦୦)	୧,୦୦,୦୦୦/-
ସମୁଦାୟ	**୨,୯୦,୦୦୦/-**

ନିଟ୍‌ଲାଭ

ସମୁଦାୟ ଆୟ-	ଟ. ୨,୯୦,୦୦୦
ସମୁଦାୟ ବ୍ୟୟ-	ଟ. ୧,୫୭,୦୦୦
ମୋଟ ଲାଭ	**ଟ. ୧,୩୩,୦୦୦**

ଟିକସ ରିହାତି
ସଫେଦ ମୁଷଳୀ ଚାଷ କୃଷିଭିତ୍ତିକ ଆୟ ଅଧିନରେ ଆସୁଥିବା ଯୋଗୁଁ ଏହା ଭାରତୀୟ ଆୟକର ଆଇନ - ୧୯୬୧ର ଧାରା ୧(କ) ଅନୁଯାୟୀ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଟିକସ ମୁକ୍ତ ଅଟେ ।

ଆର୍ଥିକ ଅନୁଦାନ

ଯେଉଁ ଚାଷୀ ମୁଷଳୀ ଚାଷ କରିବାକୁ ଉଚ୍ଛୁକ ସେମାନେ ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ କିମ୍ବା ପ୍ରାଦେଶିକ ଔଷଧୀୟ ବୃକ୍ଷ ପରିଷଦଠାରୁ ସହାୟତା ପାଇପାରିବେ । ବିଭିନ୍ନ ସ୍ତରର ଚାଷୀଙ୍କ ପାଇଁ ବିଭିନ୍ନ ପରିମାଣର ଅନୁଦାନ ରାଶି ସ୍ଥିର କରାଯାଇଛି । ଯଥା

- କ୍ଷୁଦ୍ର ଓ ନାମମାତ୍ର : ୦.୨ ହେକ୍ଟର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ୫୦%
- ମଧ୍ୟମ : ୦.୨ରୁ ୧୦ ହେକ୍ଟର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ୪୦%
- ବଡ : ୧୦ ହେକ୍ଟରରୁ ଅଧିକ ପାଇଁ ୩୦%
- ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବୀ ଅନୁଷ୍ଠାନ/ସମବାୟ ସମିତି- ୩୦%

ପ୍ରସ୍ତାବ ପ୍ରସ୍ତୁତି ଏବଂ ପ୍ରଦାନର ନିୟମାବଳୀ

- ଆଗ୍ରହୀ ଚାଷୀ ପ୍ରଥମେ 'ପ୍ରାଦେଶିକ ଔଷଧୀୟ ବୃକ୍ଷ ପରିଷଦ' ଜଙ୍ଗଲ ଓ ପରିବେଶ ବିଭାଗ ଭୁବନେଶ୍ୱର-୧ଙ୍କଠାରେ ଅନୁମୋଦିତ ଫର୍ମରେ ଦରଖାସ୍ତ କରି ପଞ୍ଜିକୃତ ପ୍ରମାଣ ପତ୍ର ହାସଲ କରିବେ ।
- ପଞ୍ଜିକୃତ ଚାଷୀ ଅନୁମୋଦିତ ଫର୍ମରେ ପ୍ରକଳ୍ପ ପ୍ରସ୍ତାବ ପରିଷଦ ଠାରେ ଦାଖଲ କରିବେ ।
- ଆର୍ଥିକ ଅନୁଦାନ ପାଇଁ ଚୁକ୍ତିନାମା ସମ୍ପାଦନ କରିବେ ।

ବଜାର

ଆରବ ଦେଶରେ ସଫେଦ ମୁଷଳୀର ଭଲ ରପ୍ତାନୀ ବଜାର ଅଛି । ଭାରତରେ ଦିଲ୍ଲୀ, ମୁମ୍ବାଇ, ବାରାଣାସୀ, କାନପୁର, ବାଙ୍ଗାଲୋର, ଗୋଆ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବନ୍ଦର ଅ□ଳରେ ମଧ୍ୟ ଏହାର ବଜାର ରହିଛି । ବନ୍ଦର ଅ□ଳରୁ ଜାହାଜରେ ଏହାକୁ ବିଦେଶକୁ ରପ୍ତାନୀ କରାଯାଉଛି । ଛତିଶଗଡ଼ ଓ ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶରେ ସଫେଦ ମୁଷଳୀର ବିକ୍ରିବଟା କ୍ଷେତ୍ରରେ ବଡ ବଡ ବ୍ୟବସାୟୀ ସଂସ୍ଥା ଏବଂ ଔଷଧୀୟ ବୃକ୍ଷ ଫେଡେରେସନ୍ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଥିବା ବେଳେ ଓଡ଼ିଶାରେ "ମୃ□କା ରିସୋର୍ସେସ (ପ୍ରା)ଲିଃ" ଏହି ବ୍ୟବସାୟକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ଦେବା ନିମନ୍ତେ ପ୍ରୟାସ ଜାରି ରଖିଛି ।

ନିମ୍ନ ଠିକଣାରେ "ମୃ□କା ରିସୋର୍ସେସ" ସହିତ ଯୋଗାଯୋଗ କରାଯାଇପାରିବ ।

ମୃ□କା ରିସୋର୍ସେସ୍ ପ୍ରାଇଭେଟ୍ ଲିମିଟେଡ୍

ପ୍ଲଟ୍ ନଂ - ୩୩୧, ସହିଦ ନଗର, ଭୁବନେଶ୍ୱର -୭

ଫୋନ୍-(୦୬୭୪)୨୫୧୦୯୮୫/୨୫୧୬୮୯୭

ମୋବାଇଲ୍- ୯୪୩୭୦ ୪୧୫୫୬/ ୯୪୩୭୦ ୫୪୯୦୯

ଅଧିକ ତଥ୍ୟ ସକାଶେ ଆପଣ ଆର୍.ସି.ଡି.ସି. ସହିତ ଯୋଗାଯୋଗ କରିପାରିବେ ।

ସଫେଦ ମୁଷଳୀ ଚାଷପାଇଁ ଜମି ପ୍ରସ୍ତୁତି

ସଫେଦ ମୁଷଳୀ ପଟାଳୀ ଓ ନାଳରେ ଜଳସେଚନ

ସଫା କରାଯାଇନଥିବା ସଫେଦ ମୁଷଳୀ

ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣ କରାଯିବା ପରେ